KAA 6/2023 vp Rikkomaton – kielletään eheytyshoidot

SUOMEN EVANKELISEN ALLIANSSIN KANNANOTTO

JOHDANTO

Suomen Evankelinen Allianssi ry (SEA) on yli kirkkokuntarajojen toimiva yhteysfoorumi, joka edustaa herätyskristillisyyttä eli uskoontuloa, Raamatun arvovaltaa ja lähetystyötä korostavia kristittyjä. Arviolta 200 000 suomalaista lukeutuu tähän joukkoon. SEA:lla on 30 yhteisöjäsentä, jotka ovat vapaakristillisiä kirkkoja ja luterilaisia herätyskristillisiä järjestöjä.

Suomen Evankelinen Allianssi pitää tärkeänä, että ketään ei saa painostaa tai pakottaa seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin muuttamiseen. Väärinkäytökset uskonnollisissa yhteisöissä tulee hoitaa asiantuntevan koulutuksen ja asiatiedon lisäämisen kautta.

Lainsäädännön ei pidä rajoittaa itsemääräämisoikeutta niissä tapauksissa, joissa samasta sukupuolesta kiinnostunut ihminen haluaa tutkia seksuaalisuutensa joustavuutta heteroeroottiseen suuntaan tai transsukupuolinen haluaa hyväksyä biologisen sukupuolensa ja muodostaa identiteettinsä sen mukaan.

Suomen Evankelinen Allianssin mukaan kansalaisaloite tulee hyljätä.

KANSALAISALOITTEEN HYLKÄÄMISEN PERUSTELUT

1. EHEYTYSHOIDON EPÄTARKKA MÄÄRITELMÄ

KANSALAISALOITE: ”Eheytyshoidoilla ja -terapioilla tarkoitetaan seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin muuttamiseen tähtääviä hoitomuotoja.”

Kansalaisaloite ei määrittele tarpeeksi tarkasti käsitteitä ”eheytyshoito” ja ”eheytysterapia”. Nämä termit antavat kuvan, että joku ”eheyttäjä” tekee jollekin jotain, jonka tarkoitus on muuttaa seksuaalisista suuntautumista. Ne kuvaavat henkistä ja hengellistä väkivaltaa. *Ongelma on siinä, että sateenkaariaktivistit laajentavat termit myös tilanteisiin, joissa henkilö itse hakee muutosta ilman painostusta eikä tilanteeseen liity pakottamista.*

Suomessa ei ole olemassa suunnitelmallista hoitomuotoa, jota voitaisiin nimittää ”eheytyshoidoksi” tai ”eheytysterapiaksi”. Termi on epäonnistunut käännös englannin kielen sanoista ”conversion therapy”. Amerikan psykologinen yhdistys (2021) huomauttaakin, että termit reparative therapy (korjaava terapia) tai conversion therapy, joka usein käännettään suomeksi sanoilla ”käännytysterapia” tai ”eheytysterapia” eivät kuvaa tarpeeksi täsmällisesti tätä ilmiötä.

Siksi tulisi käyttää termiä sexual orientation change effort (SOCE) eli seksuaalisen suuntautumisen muutosyritys.[1]

Kriminalisoinnin vaatimus vaatii tarkkaa määrittelyä mikä on rikollista ja rangaistavaa. Lakialoitteen ongelma on se, että se ei määrittele tarpeeksi tarkasti "eheytyshoitoja ja -terapioita". Se olettaa, että kaikki ymmärtävät mistä on kyse.

Seksuaalisen suuntautumisen muutosyritykset ovat monenlaisia. Amerikan psykologisen yhdistyksen (2021) mukaan ne sisältävät erilaisia mielenterveysalan ammattilaisten ja ei-ammattilaisten käyttämiä tekniikoita, joiden tavoitteena on muuttaa seksuaalista suuntautumista tai jokin sen osa. Ne voivat sisältää seuraavia interventioita:[2]

- suosituksen seurusteluun jonkun eri sukupuolta olevan kanssa
- kehotus ei-seksuaalisen läheisyyden kehittämiseen ja yhteyteen heteroseksuaalisten samaa sukupuolta olevien ikätovereiden kanssa
- samaa sukupuolta olevan ei-eroottisen kosketuksen saaminen samalta sukupuolelta
- uskonnon harjoittamista (rukous, pyhien kirjoitusten tutkiminen, eksorkismi ja ripittäytyminen kiusauksista samaan sukupuoleen)
- ehdollistamista aversiolla
- perinteisen sukupuolen ilmaisun ja sukupuoliroolikäyttäytymisen harjoittaminen ja sellaisen käytöksen tukahduttaminen, joka ei sovi omalle sukupuolelle

Osa näistä interventioista on normaalia uskonnon harjoittamista eikä lainsäädännön tule puuttua niin. Osa interventioista on liian yksioikoisia ja epäeettisiä, mutta ei rikollisia. Vai pitäisikö esimerkiksi suositus seurusteluun jonkun eri sukupuolta olevan kanssa julistaa rikolliseksi? Tai kuinka monta kertaa henkilön tulisi yrittää ajaa ulos homouden demonia (eksorkismi), jotta hän saa sakkoja tai vankilatuomion?

2. KANSALAISALOITE ANTAA YKSIPUOLISEN JA VÄÄRÄN KUVAN "EHEYTYSHOITOJEN" TIETEELLISESTÄ TUTKIMUSTIEDOSTA

2.1. Kansalaisaloite: "Tieteellisen tutkimustiedon perusteella seksuaali- tai sukupuoli-identiteettiä ei voida muuttaa eheytyshoitojen kaltaisilla toimenpiteillä."

Vuoden 2023 aikana media kertoi monia kertomuksia eheytymisyritysten epäonnistumisista. Näillä kertomuksilla on vaikutusta yleiseen mielipiteen, mutta kysymystä "eheytyshoitojen" vaikuttavuudesta tai vahingollisuudesta ei ratkaista vetoamalla yksittäisiin tapauskertomuksiin.

Tieteen parissa johtopäätökset tehdään vasta kun samasta tutkimusaiheesta on tehty useita

---

[1] American Psychological Association, APA Task Force on Psychological Practice with Sexual Minority Persons. (2021). Guidelines for Psychological Practice with Sexual Minority Persons. Sivu 13. https://www.apa.org/about/policy/psychological-sexual-minority-persons.pdf

[2] APA RESOLUTION on Sexual Orientation Change Efforts, February 2021 https://www.apa.org/about/policy/resolution-sexual-orientation-change-efforts.pdf Luettu 3.10.2022

tutkimuksia ja niistä on koottu ns. meta-analyysi. Yksittäisissä tutkimuksissa saattaa tulla toisilleen vastakkaisia tuloksia, vaikka ne tehtäisiin kuinka huolellisesti. Meta-analyysissä tehdään päätelmiä yhdistelemällä tietoja aiemmista yksittäisistä tutkimuksista.

Samaan sukupuoleen kohdistuvan kiinnostuksen muutosyrityksistä ei ole ilmestynyt yhdessäkään vertaisarvioidussa tiedelehdessä julkaistua meta-analyysiä. Perusteellisin metatutkimuksen kaltainen selvitys seksuaalisen suuntautumisen muutosyrityksistä on Amerikan psykologisen yhdistyksen (APA) julkaisema *Appropriate Therapeutic Responses to Sexual Orientation* (2009), johon uudempi *APA Resolution on Sexual Orientation Change Efforts* (2021) suhtautuu myönteisesti.

Kyseessä oli tutkimuskatsaus 83:sta tutkimuksesta, jotka ovat raportoineet homoseksuaalisuuden muutosyrityksistä tieteellisissä vertaisarvioiduissa (engl. peer review) julkaisuissa vuosien 1960 ja 2007 välisenä aikana. Raportti totesi:

*”**Seksuaalisen suuntautumisen muutosyrityksiin osallistuneet arvioivat eri tavoin kokemuksistaan: jotkut yksilöt kokivat hyötyneensä seksuaalisuuden muutosyrityksistä, kun taas toiset kokivat, että heitä oli vahingoitettu**.” (s.3)*

Työryhmän raportti ei tukenut väitettä, jonka mukaan homoseksuaalisuuden muutoshoito olisi tehotonta. Toisaalta todettiin, että ei ole myöskään riittävää näyttöä sen tehosta.

“*Ei ole olemassa riittäviä tieteellisen tarkkuuden täyttäviä tutkimuksia, joiden perusteella voisimme päätellä kykenevätkö nykyään käytettävät muutosyritykset seksuaalisen suuntautumisen muutokseen vai eivätkö ne kykene siihen.” (s.120)*

Tutkimusryhmä totesi, että tieteellinen todistusaineisto ei ole riittävää, jotta voitaisiin tehdä johtopäätöstä suuntaan tai toiseen. ***Kansalaisaloite painottaa vain sitä, että tehokkuudesta ei ole todisteita, mutta se ei kerro, että myöskään tehottomuudesta ei ole todisteita.***

Työryhmän mukaan tutkimukset osoittavat, että kestävä muutos on ”epätavallista” (s.2) ja ”epätodennäköistä” (s.4) ja ”harvinaista” (s. 83). Muutoksen mahdollisuutta ei siis torjuttu kokonaan.

”Joissakin tutkimuksissa seksuaalisuuden muutosyrityksiin osallistuneet tulivat taitaviksi sivuuttamaan tai sietämään samaan sukupuoleen liittyvää kiinnostusta. Jotkut ihmiset kertoivat päätyneensä ulkonaisesti heteroseksuaaliseen elämään, kehittivät seksisuhteen toiseen sukupuoleen ja omaksuivat heteroseksuaalisen identiteetin. Nämä kokemukset olivat harvinaisempia niille, joilla ei ollut aiempaa kokemusta heteroseksuaalisuudesta.” (s. 3)

Miksi APA:n kannanotto muutosyrityksiin on pessimistinen jos muutoksista on raportoitu aiemmin ilmestyneissä tiedejulkaisuissa? Tärkein syy on ollut se, että aiempien tutkimusten menetelmien tarkkuus on kyseenalaistettu eikä tarjolla ole ollut pitkittäistutkimusta, joka olisi seurannut muutoksen pysyvyyttä tarpeeksi kauan aikaa. Lisäksi monet tutkimukset ovat perustuneet terapeuttien eikä asiakkaan omaan arvioon muutoksesta.

Tähän haasteeseen on vastattu vuonna 2011 jolloin psykologit Stanton L. Jones ja Mark A. Yarhouse julkaisivat vertaisarvioidussa tiedelehdessä noin 6-7-vuoden seurantatutkimuksen 98:sta

seksuaalisuuden muutosta yrittäneestä *("A longitudinal study of attempted religiously-mediated sexual orientation change." Journal of Sex and Marital Therapy, 2011, Volume 37, sivut 404-427).*[3] Tutkittavat olivat yrittäneet seksuaalisuuden muutosta osallistumalla kristillisten ex-gayjärjestöjen toimintaan.

Tutkimus täytti monia APA:n luettelemia vaatimuksia. Tulokset osoittivat, että muutosta todella tapahtuu, vaikkakaan ei kaikille.[4] Kuuden tai seitsemän vuoden seurantahetkellä mukana olleista osallistujista 23% raportoi merkittävää homoseksuaalisen vetovoiman vähentymistä ja merkittävää siirtymistä heteroseksuaaliseen kiinnostukseen ja toimintaan. Sen lisäksi 30% kertoi, että homoseksuaalinen vetovoima ei ollut hävinnyt, mutta se ilmeni vain satunnaisesti tai sellaisella tavalla, joka ei tuottanut ahdistusta. Tämän seurauksena he kykenivät elämään tyytyväisenä ilman homoseksuaalista toimintaa. 28% ei kokenut muutosta, mutta ei valinnut homoidentiteettiä. 20% oli luopunut muutosprosessista ja omaksunut homoidentiteetin.

Tutkimuksessa käytetyt testit osoittivat, että osa tutkittavista oli kokenut tilastollisesti merkittävää muutosta seksuaalisuudessaan. Psykologista ahdistusta mittaava testi osoitti, että muutosyritys ei ollut haitallista. Itseasiassa kaksi psyykkisen ahdistuksen indikaattoria osoittivat, että hyvinvointi lisääntyi tutkimuksen aikana.

Jonesin ja Yarhousen tutkimus on perusteellisin tutkimus seksuaalisuuden muutosta yrittäneistä, mutta sitä ei ole huomioitu tarpeeksi. Sen vahvuutena on 6-7 vuoden seuranta ja pätevien psykologisten testien käyttäminen.

Valitettavasti Suomen psykiatriyhdistyksen kielteinen kannanotto muutoshoitoihin 11.3.2021 ja Suomen psykologiliiton vastaava kannanotto 15.6.2021 eivät ole ottaneet huomioon Jonesin ja Yarhousen tutkimusta eivätkä Amerikan psykologisen yhdistyksen lausuntoa vuodelta 2009.

Seksuaalinen kiinnostus ei ole kaikilla ihmisillä muuttumatonta vaan joillakin se on joustavaa, mikä mahdollistaa sen muuttumisen. Lisa Diamond on feministi, lesbo ja Utahin yliopiston psykologian professori, joka on keskittynyt seksuaalisen suuntautumisen joustavuuden tutkimukseen. Hänen mukaansa *"samaan sukupuoleen kohdistuvan seksuaalisen suuntautumisen kuvaaminen muuttumattomaksi piirteeksi ei ole tieteellisesti pätevää. Vaikka jotkut seksuaalivähemmistöön kuuluvat henkilöt raportoivat muuttumatonta kiinnostusta samaan sukupuoleen, toiset seksuaalivähemmistöön kuuluvat henkilöt käyvät läpi muutoksia. Joskus saman sukupuolen kiinnostus lisääntyy tai vähenee ja joskus kiinnostus toista sukupuolta kohtaan lisääntyy tai vähenee.*"[5]

Diamondin mukaan *"viime vuosikymmeninä tutkijat ovat dokumentoineet lukuisia tapauksia, joissa yksilöt raportoivat odottamattomista muutoksista – joskus ohimenevistä ja joskus pysyvistä – seksuaalisessa kiinnostuksessaan, identiteetissään ja/tai käytöksessään. Tällaista muutosta*

---

[3] Stanton L. Jones, Mark A. Yarhouse: "A longitudinal study of attempted religiously-mediated sexual orientation change." Journal of Sex and Marital Therapy, 2011, Volume 37, sivut 404-427. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21961446/

[4] Noin 7 vuoden seurannan jälkeen tutkimuksessa oli mukana 61 osallistujaa. Tutkimuksesta pudonneissa oli sekä homoidentiteetin valinneita sekä niitä, jotka olivat kokeneet muutoksia.

[5] Lisa M. Diamond & Cliffor J. Rosky: "Scrutinizing Immutability: Research on Sexual Orientation and U.S. Legal Advocacy for Sexual Minorities" The Journal of Sex Research 2016, 53(4-5), 363–391.

kutsutaan seksuaaliseksi joustavuudeksi… Vaikka varhaiset tutkimukset seksuaalisesta joustavuudesta viittasivat siihen, että se oli yleisempää naisilla kuin miehillä, viimeaikaiset tutkimukset ovat alkaneet kyseenalaistaa tämän näkemyksen. Jotkut homomiehet ja lesbot kokevat ajoittain vetovoimaa toista sukupuolta kohtaan, aivan kuten jotkut heteroseksuaalit kokevat ajoittain vetovoimaa samaa sukupuolta kohtaan. Ensisijainen ero seksuaalisen joustavuuden ja biseksuaalisuuden välillä on, että jälkimmäinen käsitetään vakaana seksuaalisena taipumuksena. Sitä vastoin seksuaalinen joustavuus tarkoittaa eroottisen reagoinnin muuttumista. Jotkut ihmiset eivät koe sitä koskaan. Toiset voivat kohdata elämänsä aikana vain yhden tai kaksi tilannetta, jotka saavat aikaan muutoksia seksuaalisissa tunteissa."[6]

Diamond korostaa, että kyse on odottamattomista spontaaneista muutoksista. Oma tahto tai omat tietoiset pyrkimykset eivät muuta seksuaalisuutta.

Manley, Diamond ja van Anders (2015) toteavat, että seksuaalisen kiinnostuksen joustavuus tapahtuu reaktiona ihmissuhteisiin ja ympäristöön liittyviin tekijöihin.[7] Nämä ovat juuri niitä tekijöitä, joita terapeutit rutiininomaisesti käsittelevät työssään. Siksi ei ole ihme, että jotkut ihmiset ovat kokeneet spontaaneja muutoksia kristillisen sielunhoidon, Elävät vedet-vertaisryhmien ja psykoterapian seurauksena. [8]

2.2. Kansalaisaloite: "Lisäksi on tutkimusnäyttöä siitä, että eheytyshoidot aiheuttavat pitkäaikaista haittaa sekä kuormitusta kohteena olevan mielenterveydelle."

Aiemmin mainittu Amerikan psykologisen yhdistyksen työryhmän analyysi ei tukenut tätä johtopäätöstä. Sen mukaan:

"Viimeaikaisista seksuaalisuuden muutosyrityksistä ei ole olemassa tieteellisesti tarkkoja tutkimuksia, joiden perusteella voisimme antaa lopullista lausuntoa siitä ovatko viimeaikaiset seksuaalisuuden muutosyritykset turvallisia tai haitallisia ja kenelle sitä olisivat." (s. 83)

Tutkimusaineisto perusteella ei siis voida väittää, että muutosyritys ei vahingoita, mutta ei voida myöskään sanoa, että se vahingoittaisi.

Paul Sullins julkaisi Archives of Sexual Behavior-tiedelehdessä lokakuussa 2022 analyysin muutosyritysten yhteydestä itsetuhoisuuteen otsikolla "Sexual Orientation Change Eforts Do Not Increase Suicide: Correcting a False Research Narrative".[9] ***Sullinsin tutkimus on tämän hetken pätevin tutkimus muutosyritysten haittojen havainnoinnissa***. Sullins huomautti, että aiemmat

---

[6] Lisa M. Diamond: "Sexual Fluidity in Male and Females" Current Sexual Health Reports 2016, Vol. 8, 249–256.

[7] Manley, M. H., Diamond, L. M., & van Anders, S. M.: "Polyamory, monoamory, and sexual fluidity: A longitudinal study of identity and sexual trajectories. Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity" 2015, 2, 168-180.

[8] Muutoskertomuksista voi lukea kirjasta Ari Puonti: Suhteesta siunaukseen. Homoseksuaalisuus, terapeuttinen sielunhoito ja Raamattu (Uusi Tie 2010).

[9] Paul Sullins: "Sexual Orientation Change Efforts Do Not Increase Suicide: Correcting a False Research Narrative" Archives of Sexual Behavior 2022 Oct;51(7):3377-3393.

tutkimukset eivät ole ottaneet huomioon itsetuhoisuutta ennen muutoshoitoa mikä vääristää tutkimustuloksia. Sen lisäksi aiemmat tutkimukset ovat perustuneet liian pieniin otoksiin.

Sullins totesi, että Blosnich ym. (2020) tutkimus ohitti aiempien tutkimusten puutteita, koska tiedot kerätiin ***valtakunnallisella todennäköisyysotoksella*** seksuaalivähemmistöistä USAssa. Tiedot kerättiin 1518:lta ihmiseltä satunnaisotannalla puhelimitse, jolloin saatiin laajat tiedot muutoshoitojen luonteesta ja ajoituksesta sekä useista itsetuhoisuuden muodoista.

Blosnich tarkasteli itsetuhoisuutta koko elämänkaaren aikana ja päätyi siihen johtopäätökseen, että muutosyrityksiin osallistuminen johtaa itsetuhoisuuteen. Sullins kritikoi tätä ajatusta, koska on järjetöntä syyttää muutoshoitoa sitä edeltävästä itsetuhoisuudesta. Sullins analysoi Blosnickin tutkimukseen osallistuneiden tiedot. *Hän totesi, että* ***kun otetaan huomioon ainoastaan itsetuhoisuus muutoshoidon aikana tai sen jälkeen, muutosyrityksiin osallistuneiden joukossa ei enää ollut merkittävästi suurempaa itsetuhoisuutta verrattuna niihin seksuaalivähemmistön ihmisiin, jotka eivät olleet osallistuneet muutosyrityksiin***.

Tutkimus toi esille yllättävän asian: muutosyrityksiin osallistuminen vähensi vähemmistöstressiä ja itsemurhayrityksiä. Ne, jotka eivät olleet kokeneet muutosyrityksiä olivat yrittäneet viisi kertaa enemmän itsemurhaa kuin ne, jotka olivat osallistuneet muutosyrityksiin.

3. KANSALAISALOITE RIKKOO USKONNONVAPAUTTA

Kansalaisaloite: ”Aloitteen tavoitteena ei ole ns. sielunhoidon tai muun uskonnonvapauden harjoittamisen kieltäminen, niin kauan kuin se ei muutu perusoikeuksia ja terveyttä loukkaavaksi ’eheyttämiseksi’.”

Missä menee raja ”eheyttävän” sielunhoidon ja ”ei-eheyttävän” sielunhoidon välillä?

SETA:n hallitus (10.3.2022) toteaa, että eheyttämisen täyskiellon tulisi ulottua “kehotukseen tai käskyyn seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun tukahduttamiseksi, uskonnonharjoitukseksi luettaviin muutospyrkimyksiin tähtääviin käytäntöihin (kuten yhteinen rukoilu toisen puolesta seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun muuttamiseksi).”[10]

Suomen Evankelisen Allianssin jäsenkirkkojen ja seurakuntien lisäksi roomalaiskatolisen kirkon ja ortodoksisen kirkon opetuksen mukaan seksi saman sukupuolen kanssa on syntiä, josta on pidättäydyttävä. Tämä näkemys perustuu Uuteen testamenttiin (Room. 1:26-27; 1 Kor. 6:9; 1 Tim. 1:9-11) ja kirkkojen perinteiseen opetukseen. Kristillinen sielunhoito ja opastus antaa eväitä selibaattiin ja elämään Jumalan tahdon mukaan. Sen lisäksi kristityt uskovat Jumalan muuttavaan ja ihmeitä tekevään voimaan.

On olemassa uskovia, jotka haluavat elää konservatiivisen uskonsa mukaisesti ilman seksiä saman sukupuolen kanssa. Joskus henkilö saattaa tunnistaa homoeroottisen kiinnostuksen vasta heteroseksuaalisen avioliittonsa aikana ja valitsee uskollisuuden puolisolleen. Siksi hän etsii

[10] "Seta vaatii eheyttämistoiminnan täyskieltoa Suomeen" 10.03.2022 https://seta.fi/2022/03/10/seta-vaatii-eheyttamistoiminnan-tayskieltoa-suomeen

sielunhoitoa, joka voisi auttaa häntä löytämään ei-eroottisen tavan tyydyttää samaan sukupuoleen kohdistuvaa kiinnostusta. Huolemme on se, että kansalaisaloite luokittelee myös näiden ihmisten auttamisen rikolliseksi ”eheyttämiseksi”.

4. KANSALAISALOITE RIKKOO YKSILÖN ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUTTA

Kansalaisaloite: ”Eheytyshoidon kohdalla voi kuitenkin olla myös kyse tilanteesta, jossa täysi-ikäinen ja -valtainen henkilö, joka voi puhtaan juridisesta näkökulmasta antaa suostumuksensa eheytyshoitoon, on sosiaalisista, taloudellisista tai mielenterveydellisistä syistä tilanteessa, jossa eheytyshoidosta kieltäytyminen ei käytännössä ole mahdollista. Myös täysi-ikäisille annettavat ja tarjottavat eheytyshoidot olisi siis kriminalisoitava.”

On huolestuttavaa, että samat tahot, jotka kannattavat sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen itsemääräämisoikeutta ovat riistämässä itsemäärämisoikeuden silloin kun homoseksuaali haluaa muutosta seksuaalisuuteensa tai transsukupuolinen haluaa hyväksyä biologisen sukupuolensa.

Kansalaisaloitteessa on etukäteen päätetty, että kaikki muutosta etsivät ovat kuin uskontonsa aivopesemiä lapsia, jotka eivät kykene päättämään mitä haluavat. Tämä näkökulma ohittaa se, että jokainen ihminen haluaa elää vakaumuksensa mukaisesti ja tavoitella siihen kuuluvia ihanteita.

Samalla on todettava: tiukka uskonnollinen yhteisö voi tukahduttaa oman ajattelun ja painostaa muuttumaan heteroksi, mutta on väärin olettaa lähtökohtaisesti, että kaikki muutosta etsivät ovat uskonnollisen yhteisönsä painostamia tai aivopesemiä.

Taustalla on huoli niistä, joita on painostettu eri syistä tai jotka pelkäävät joutuvansa yhteisönsä ulkopuolelle tai eivät itsekään tiedä mitä haluavat. Suomen Evankelinen Allianssi jakaa tämän huolen. Tämä uhka on olemassa tiukkoihin yhteisöllisiin uskonyhteisöihin kuuluvilla. Nämä yhteisöt katkaisevat perhesuhteet ja keskusteluyhteyden ihmiseltä, joka poikkeaa yhteisön uskonkäsityksestä. Ammattitaitoinen psykoterapeutti tai kristillinen sielunhoitaja tarkastelee syitä etsiä muutosta, tunnistaa painostuksen ja pyrkii auttamaan asiakasta tekemään omia ratkaisuja.

Amerikan psykologisen yhdistyksen työryhmän kannanotto vuodelta 2009 antaa mielestämme hyvän vastauksen tähän asiaan. Sen mukaan mielenterveyden ammattilaisten tulee lähestyä seksuaalisuuden muutosta etsivää uskonnollista asiakasta monikulttuurisen kohtaamisen mallin perusteella. Asiakkaan konservatiivinen uskonnollisuus on osa monikulttuurista erilaisuutta eikä psykologia ota siihen kantaa. Tällainen hoito ei pyri muuttamaan seksuaalista suuntautumista, mutta auttaa asiakasta löytämään tiensä itse ilman, että ammattilainen määräisi mihin asiakkaan pitäisi päättyä identiteetin etsinnässään (s.6).

“Me rohkaisemme laillistettuja mielenterveyspalvelujen tarjoajia tukemaan asiakasta, jotta hän määrittelisi itse (a) identiteettiään koskevan prosessin päämäärän (b) miten hän ilmaisee käyttäytymisellään seksuaalista suuntautumistaan (c) julkisen ja yksityisen sosiaalisen roolinsa (d) sukupuoliroolinsa, identiteettinsä ja ilmaisunsa, (e) partnerinsa sukupuolen ja (f) millaisia ihmissuhteita hän haluaa muodostaa.” (s.62)

Mielenterveyden ammattilainen ei saa pakottaa seksuaalisuuden muutosta, mutta hän voi auttaa

asiakasta elämään kristillisen uskonsa mukaisesti selibaatissa jos hän sitä haluaa. Lisäksi psykoterapiassa voidaan käsitellä lapsuuden ja nuoruuden kipeitä asioita.

Kristillisillä seurakunnilla tulee myös olla uskonnonvapaus opastaa jäseniään elämään uskonsa mukaisesti ja etsimään elämän muutosta uskon, opastuksen ja sielunhoidon kautta.

5. KRIMINALISOINTI KARKOTTAISI MUUTOSTA ETSIVÄT MIELENTERVEYSPALVELUISTA JA AJAISI HEIDÄT SYVEMMÄLLE EPÄTOIVOON

Amerikan psykologinen yhdistyksen kannanotto vuodelta 2009 suositteli mielenterveyden ammattilaisille asiakaskeskeistä lähestymistapaa, koska se sai syytteitä muutosta etsivien ajamisesta pois mielenterveyspalveluista.

”Tämä lähestymistapa sisältää myötätuntoa asiakkaan halua muuttaa seksuaalista suuntautumista ja samalla ymmärtäen, että sellainen lopputulos on epätodennäköinen… Haldeman (2004) varoittaa, että virallistetut mielenterveyden ammattilaiset, jotka mitätöivät asiakkaan pyynnön seksuaalisuuden muutoksesta hoidon aikana ilman, että he tarkastelisivat ja ymmärtäisivät syitä muutoshaluun, voivat vahvistaa asiakkaan toivottomuutta asiakkaassa, joka jo valmiiksi menettänyt toivon eri vaihtoehdoista.” (s.55-56)

Sateenkaariaktivistit ja heidän ajattelunsa omaksuneet toimittajat ovat useassa Europan maassa tekeytyneet ”eheytymistä” etsiviksi homoiksi tai lesboiksi ja sitten paljastaneet heidät julkisesti mediassa.[11]

Miten psykoterapeutti tai pastori uskaltaisi kohdata seksuaalisuuden muutosta etsivän asiakkaan jos hän tietää, että saisi rangaistuksen jos mikä tahansa hänen sanansa voitaisiin tulkita ”eheyttämiseksi”? Kriminalisointi halvaannuttaisi asiakaskohtaamiset.

”Eheytyshoitojen” kieltäminen ja rikolliseksi leimaaminen ajaa uskonnolliset seksuaali-ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ihmiset syvemmälle kaappiin ja syvemmälle epätoivoon. Nämä ihmiset eivät hakeudu SETA:an tai sateenkaariliikkeen palveluihin, koska he uskovat Raamatun kieltävän seksin saman sukupuolen kanssa. SETA ei edusta heidän ajatteluaan. He hakeutuvat sielunhoitoon tai keskusteluun tahojen kanssa, joiden ei-tuomitsevaan asenteeseen heillä on luottamus tai joilla on sama uskonnäkemys.

Suomen psykiatriyhdistyksen kielteinen kannanotto muutoshoitoihin 11.3.2021 ja Suomen psykologiliiton vastaava kannanotto 15.6.2021 ei antanut mitään asiakaskeskeistä viestiä ihmisille, jotka etsivät muutosta. Kannanotot tuomitsivat yksiselitteisesti muutosyritykset. Nämä järjestöt eivät ole julkaisseet ohjeistusta miten uskonnollinen seksuaalisuuden muutosta etsivä asiakas kohdataan asiakaslähtöisesti ja kunnioittavasti. Tämä on suuri puute.

[11] Homoseksuaali toimittaja Antti Pikkanen soluttautui Aslan ry:n leirille vuonna 2012. Hänen tarkoituksenaan oli paljastaa ”eheyttämiseen” liittyvät tekniikat. Hän ei löytänyt niitä. Hänen arvionsa oli, että kyseessä oli vaaraton kristillinen toiminta. Lue https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000005710180.html

Olemme saaneet jo parin vuosikymmenen ajan yhteydenottoja seksuaalisuuden muutosta etsiviltä ihmisiltä, joita on yritetty kääntyttää tai heitä on mitätöity psykiatrian, psykologin tai psykoterapeutin taholta. Suomen psykiatriyhdistyksen ja Suomen psykologiliiton kannanotot eivät paranna tätä tilannetta.

Tämä tilanne vaatisi mielenterveysalan ammattilaisten koulutusta sen sijaan, että tilannetta pahennettaisiin kriminalisoinnilla. Samalla tarvittaisiin sitä, että mielenterveysjärjestöt olisivat keskusteluyhteydessä konservatiivisiin uskonyhteisöihin, jotta syntyisi yhteinen ymmärrys siitä miten konservatiivisissa uskonyhteisöissä olevat seksuaalivähemmistöjen ihmiset voisivat löytää tasapainon uskonsa ja hyvinvointinsa kanssa.

6. EHEYTTÄMISEN KRIMINALISOINTI VAIKEUTTAISI SUKUPUOLIRISTIRIITA KOKEVIEN JA TRANSIHMISTEN HOITOA

“Eheytyskielto” aiheuttaisi ongelmia sukupuolivähemmistöille. Jos transsukupuolinen ihminen haluaisi hyväksyä biologisen sukupuolensa niin hänen auttamisensa voidaan tulkita eheyttämiseksi. Samoin sukupuolen korjaushoitoja katuvan (detransitioituminen) auttaminen voidaan tulkita eheyttämiseksi.

”Eheyttämisen” kriminalisointi tuo ongelmia myös sukupuoliristiriitaa (gender dysforia) kokeville. Sukupuoliristiriidan kanssa yleisiä samaan aikaan esiintyviä ongelmia ovat esimerkiksi mieliala- ja ahdistuneisuushäiriöt, autismin kirjon häiriöt, dissosiaatiohäiriöt ja traumat.[12] Suomessa jopa yli kolmasosa transpoliklinikoille lähetetyistä potilaista ei olekaan lääketieteellisessä mielessä transsukupuolisia, vaan sukupuoliristiriitaa on tuottanut esimerkiksi jokin psykoottinen sairaus, rajatilapersoonallisuus tai harhaluuloisuushäiriö.[13]

On mahdotonta tietää ilman lisätutkimuksia, milloin kyseessä on transsukupuolisuus ja milloin jonkin muun asian, kuten trauman, aiheuttama sukupuoliristiriita. Tällä hetkellä Suomessa tehdään psykiatrinen tutkimus ennen transhoitoihin pääsyä, mutta silti osa detransitioutuu eli ei myöhemmin enää koe olevansa transsukupuolinen ja katuu hoitojaan.[14]

Suuri osa sukupuoliristiriitaa kokevista nuorista kertoo olevansa homo- tai biseksuaaleja. Lapsuudessa koettu sukupuoliristiriita ennustaa ensisijaisesti aikuisuuden homoseksuaalisuutta, ei

---

[12] Riittakerttu Kaltiala-Heino, Maria Sumia, Maria Työläjärvi, Niina Lindberg: ”Two years of gender identity service for minors: overrepresentation of natal girls with severe problems in adolescent development.” Child Adolescent Psychiatry Mental Health 2015; 9(1): 9. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4396787/

[13] ”Sairaus voi sekoittaa sukupuoli-identiteetin” Mediuutiset 18.8.2005 https://www.mediuutiset.fi/uutiset/sairaus-voi-sekoittaa-sukupuoli-identiteetin/dea707b2-4ad8-3be2-805b-0d2ef9e805bf

[14] Jessica Stolzmann ja Hanna Takala: ”Mieheksi ja takaisin” YLE. 9.12.2019 https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/12/08/27-vuotias-nita-katuu-sukupuolensa-korjaamista-mieheksi-toivon-etta-olisi-ollut

transsukupuolisuutta.[15] On erittäin vahvaa tutkimusnäyttöä siitä, että useimpien lasten sukupuoliristiriita lievittyy itsekseen murrosiän alettua tai viimeistään sen loppuun mennessä, mikäli lapsi ei transitioidu sosiaalisesti eikä lääketieteellisesti.[16]

Jos eheytyshoidot kriminalisoidaan voi eteen tulla tilanne, jossa sukupuoliristiriitaa kokeva ihminen ei saa psykiatrista hoitoa muihin ongelmiinsa, koska se voitaisiin katsoa eheyttämiseksi. Psykiatrit ja psykologit voivat pelätä saavansa syytteet eheytyshoidoista, jos he tarjoavat muuta kuin biologisen anatomian vastaista sukupuoli-identiteettiä vahvistavaa hoitoa.[17]

7. KANSALAISALOITTEEN YRITYS SULKEA "EHEYTTÄJÄT" YHTEISKUNNAN PALVELUJEN JA ETUJEN ON ASKEL AUTORITAARISEEN YHTEISKUNTAAN

Kansalaisaloite: "Rikokseksi säätäminen antaisi myös selkeän signaalin siitä, että eheytyshoidot eivät ole yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä, sekä sulkisi eheytyshoitoja tarjoavat toimijat yhteiskunnan eri palveluiden ja etujen ulkopuolelle. Jatkossa esimerkiksi eheytyshoitoja tarjoava yhdistys voisi olla mahdollista julistaa lakkautetuksi."

Kansalaisaloite ehdottaa, että "eheytyshoitoja tarjoavat toimijat" eli yksilöt ja/tai järjestöt pitäisi sulkea koko yhteiskunnan palvelujen ja etujen ulkopuolelle!

SETA:n hallitus (10.3.2022) menee omassa kannanotossaan kansalaisaloitetta pidemmälle. Sen mukaan eheyttämisen täyskiellon kohteina tulisi olla "muutospyrkimyksiin kehottaminen ja kannustaminen Suomessa tai sen ulkopuolella… muutospyrkimyksiin kannustavan toiminnan mainostaminen ml. tiedon välittäminen toiminnasta Suomen rajojen ulkopuolella sekä matkan välittäminen, järjestäminen tai sen rahoittaminen muutospyrkimyksiin osallistumiseksi Suomen rajojen ulkopuolella." Lisäksi on "huolehdittava, että kielto ulottuu niin terveydenhuoltoon, kasvatuksen- ja koulutuksen piiriin, uskonnolliseen toimintaan kuin kaikkeen julkiseen tai yksityiseen toimintaan."[18]

Nämä vaatimukset ovat vakavia ja edustavat enemmänkin totalitarismia kuin vapaata yhteiskuntaa. Olemme huolestuneita tällaisen valvontayhteiskunnan haaveilemisesta.

Kansalaisaloite ja SETA:n vaatimus rikkoo sanan-, uskonnon ja yksilönvapauden lisäksi liikkumisvapautta, kokoontumis- ja yhdistymisvapautta.

8. JOHTOPÄÄTÖS

Kansalaisaloite tulee hylätä.

---

[15] Riittakerttu Kaltiala-Heino, Marja Työläjärvi ja Laura Suomalainen:"Kun sukupuoli on nuorelle ongelma" Duodecim 2018;134(20):2041-6 https://www.duodecimlehti.fi/duo14555

[16] https://www.transgendertrend.com/affirmation-gay-conversion-therapy-children-young-people/

[17] Hayley Dixon: "Therapists 'could be criminalised 'for treating gender dysphoria under new laws" Telegraph 5.5.2011 https://archive.ph/x66pe#selection-1111.1-1111.80

[18] "Seta vaatii eheyttämistoiminnan täyskieltoa Suomeen" 10.03.2022 https://seta.fi/2022/03/10/seta-vaatii-eheyttamistoiminnan-tayskieltoa-suomeen

- Väärinkäytökset uskonyhteisöissä tulee hoitaa asiantuntevan koulutuksen ja asiatiedon lisäämisen kautta.
- Mielenterveysjärjestöjen tulisi kouluttaa henkilöstöään kohtaamaan asiakaskeskeisesti seksuaalisuuden muutosta etsivä konservatiivinen uskonnollinen asiakas.

Helsingissä 29.2.2024

Ari Puonti, pastori, teologian maisteri, joka opiskeli sivuaineena psykologiaa ja kasvatustieteitä. Hän on toiminut 30 vuoden ajan oman kokemuksensa pohjalta kokemusasiantuntija-kouluttajana kristillisissä seurakunnissa seksuaalivähemmistöihin liittyvissä kysymyksissä.